

Asia: VN/758/2023

Lausuntopyyntö raskauden keskeyttämisestä annetun lain ja steriloimislain muutoksista johtuvista asetusmuutoksista

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valtioneuvoston asetukseen raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen muuttamisesta

Trans ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto nyt esillä oleviin asetusmuutoksiin liittyen. Koska näiden asetusmuutosten tarkoitus on ainoastaan päivittää asetusten ja näihin liittyvien lomakkeiden sisältö yhdenmukaiseksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain ja steriloimislain muutosten kanssa, esitetyillä muutoksilla ei ole nähdäksemme erityistä vaikutusta transihmisiin tai muihin sukupuolivähemmistöihin. Tahdomme kuitenkin nostaa esille erään jo vahvistettuihin lakimuutoksiin liittyvän seikan, joka on syytä ottaa huomioon asetusten valmistelussa ja erityisesti lomakeasetuksen vaatimien lomakkeiden sisällön uudistamisessa.

Kommenttinne sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen raskauden keskeyttämistä ja sterilointia koskevista lomakkeista annetun asetuksen muuttamisesta

Koska voimaantuleva laki sukupuolen vahvistamisesta ei sisällä vaatimusta lisääntymiskyvyttömyydestä edellytyksenä juridisen sukupuolen vahvistamiselle, tulevaisuudessa sukupuolen vahvistaminen syntymässä määritellystä toiseksi ei ole sidonnainen henkilön lisääntymiskykyyn tai -kyvyttömyyteen. Tästä seuraa, että tämänhetkisten (raskauden keskeyttämistä tai sterilisaatiota koskevien) lomakkeiden naisia koskeviksi tarkoitettut kohdat saattavat koskea ihmisiä, joiden juridinen sukupuoli on mies, ja päinvastoin. Itse asetusten luonnoksissa on vältetty tarpeetonta sukupuoleen viittaavaa kieltä paitsi niissä tapauksissa, joissa on viitattu olemassaolevien lakien sisältöön, mitä pidämme hyvänä asiana. Nyt esillä olevissa lomakkeissa on kuitenkin kohtia, jotka ovat sellaisenaan ongelmallisia tilanteessa, jossa sukupuolensa juridisesti vahvistanut transhenkilö hakee sterilisaatiota tai raskauden keskeytystä. Toivomme terveydenhuollossa kunnioitettavan kunkin asiakkaan itsemääräämisoikeutta omaan sukupuoleensa riippumatta siitä, onko hän juridisesti vahvistanut sukupuolensa vai ei; ottaen kuitenkin huomioon että mainittujen lomakkeiden sisällöstä ja käytöstä säädetään erillisellä asetuksella, on erityisen olennaista että niiden sisältö ei ole ristiriidassa sukupuolen juridisen vahvistamisen kanssa.

Esimerkiksi se, että lomakkeissa on ohjeistettu naisen täytettäväksi sellaiset kohdat, joissa puhutaan raskauden keskeyttämisestä, eivät kuvaa todellisuutta tilanteessa, jossa raskauden keskeyttämistä hakeva henkilö on juridisesti mies. Esimerkkinä kohta lomakkeesta AB1: “Estääkö naisen psyykkinen sairaus, muu mielenterveyden häiriö tai kehitysvamma pätevän pyynnön esittämisen raskauden keskeyttämiseen?” – Tässä näemme parempana, että lomakkeen sana “nainen” vaihdettaisiin kuvaavammin esimerkiksi muotoon “raskaana oleva” tai “hakija”. Samoin sterilisoinnista koskevissa lomakkeissa katsomme parhaaksi, ettei tiettyjä sterilisaatioimenpiteitä rajattaisi ainoastaan yhtä sukupuolta koskeväksi. (Esimerkkinä lomakkeessa AB4ST2 kohta 29, joka erottaa toisistaan “naiselle tehdyt” ja “miehelle tehdyt” toimenpiteet.)

Pidämme hyvänä kehityssuuntana, että voimaan tulevassa laissa raskauden keskeyttämisestä annetussa laissa suositaan termiä “raskaana oleva” sanan “nainen” sijaan, mikä näkyy myös uusissa asetus- ja lomakeluonnoksissa, mutta edellä mainituista syistä näemme tarvetta lomakkeiden kieliasun perusteellisemmalle muokkaamiselle. Ylipäätään suosittelemme, että asetuksissa ja lomakkeissa käytetään milloin mahdollista selkeää ja sukupuolineutraalia kieltä, joka ei sulje pois sukupuolensa vahvistaneita transhenkilöitä.

Kommenttinne lomakkeiden muuttamisesta johtuvista seurauksista potilastietojärjestelmiin (erityisesti potilastietojärjestelmien toimittajat)

Ei erillistä lausuttavaa potilastietojärjestelmiin liittyen.

Vesikauris Valo
Trans ry